

Zelfs in Loppersum komen huizen moeilijk van het aardgas

27 gemeenten hebben twee jaar geleden een Rijksbijdrage gekregen om woningen van het gas te halen. Veel van die projecten lopen vast, omdat de ombouw 'waanzinnig complex' blijkt. Waarom eigenlijk?

In Loppersum gaan zestig vrijstaande huizen en vier gebouwen, waaronder de kerk van het aardgas af. Ondanks dat de gaswinning hier aardbevingen veroorzaakt, gaat de gasloze verbouwing moeizaam. Foto: Bas Czerwinski voor het FD

In het kort

- Woningen in Nederland komen maar moeilijk van het aardgas af.
- In Den Haag is daarom gediscussieerd over het geven van nieuwe subsidies voor aardgasvrije wijken.
- Gemeenten die al subsidie hebben gekregen zeggen dat de animo bij inwoners zo daalt.
- Om klimaatneutraal te worden is dit draagvlak echter nodig.

'Daar woont een vrouw van 95 jaar. De hele buurt zei: bij haar hoeft je niet aan te bellen om te vragen of ze van het aardgas wil, daar is ze echt te oud voor. Niets bleek minder waar. Uiteindelijk wilde ze meedoen.'

Willy Jansen wijst naar een grote oude woonboerderij aan de Molenweg in Loppersum (Groningen). Jansen is projectleider energietransitie bij de gemeente en heeft de afgelopen twee jaar bij alle zestig bewoners van de straat aan de keukentafel gezeten. Lange en intensieve gesprekken voerde hij, omdat de huizen van het aardgas af moeten.

€375 mln voor gasvrije wijken

Zelfs hier in Loppersum, het epicentrum van het aardbevingsgebied in Groningen, is dat waanzinnig complex, zegt Jansen. De gemeente heeft net als 26 andere gemeenten in het land geld gekregen van de Rijksoverheid om voorop te lopen in het gasvrij maken van bestaande woningen. Zij moeten als voorbeeld dienen voor de rest van het land. Loppersum kreeg zo'n €3 mln om mee te doen aan het zogeheten Programma Aardgasvrije Wijken.

*'De boodschap 'Nederland gaat van het aardgas af' verslapt'
Gemeenten Loppersum, Eindhoven en Hengelo*

Dat is nodig omdat in het Klimaatakkoord is afgesproken dat in 2050 alle huizen in Nederland van het aardgas af zijn. Bij het verbruik van aardgas wordt het broeikasgas CO₂ uitgestoten en om de aarde niet te veel te laten opwarmen moet die uitstoot naar beneden.

Op het programma, waarvoor in totaal €375 mln is gereserveerd, klinkt al maanden kritiek. Volgens een rapport van de Algemene Rekenkamer is het een 'geld zoekt plan'-project en zijn er 'te hoge verwachtingen geschapt'. Al ruim twee jaar zijn gemeenten bezig, maar er zijn nog nauwelijks huizen aardgasvrij.

Willy Jansen is projectleider energietransitie bij de gemeente Loppersum. Hij moest bij alle huishoudens, zestig in totaal, langs om gesprekken te voeren om draagvlak te kweken voor de gasloze renovatie. Zo'n proces duurt lang, zegt hij. Foto: Bas Czerwinski voor het FD

Woonminister Kajsa Ollongren (D66) heeft maandag bekendgemaakt welke nieuwe gemeenten een bijdrage krijgen uit die pot van €375 mln. Dat zijn onder meer Amsterdam, Zwolle en Apeldoorn. Maar omdat bij de eerste deelnemers nog nauwelijks wijken gasloos zijn, was er vooraf veel discussie in de Tweede Kamer of zo'n nieuwe ronde er wel moest komen. Hoe kan het dat de gasvrije verbouwing zo stroef verloopt?

Plan voor een biomassacentrale liep spaak

In Loppersum moeten zestig vrijstaande huizen en vier gebouwen, waaronder het gemeentehuis en de kerk, van het gas. Jansen en zijn team hadden eerst het idee een biomassacentrale te bouwen die energie maakt door verbranding van snoeihout uit de omgeving. De warmte zou via een warmtenet naar de huizen toegaan.

'Maar toen werd in naastgelegen gemeente Oldambt een biomassacentrale opgeleverd en buurtbewoners ervoeren stankoverlast. Ik ben daar wezen kijken. Zij hadden warmte ingekocht tegen een zo laag mogelijke prijs. Dan krijg je een leverancier die goedkope spullen neerzet, namelijk zonder filters. Niet zo gek dat mensen last hadden. Dat hadden wij anders gedaan', vertelt Jansen.

Toch zorgde dit voor groeiende argwaan in Loppersum tegenover biomassa. Ook landelijk keerden steeds meer partijen zich ervan af, zoals D66 en de ChristenUnie. Uiteindelijk zag Jansen af van de bouw van een biomassacentrale. 'Het ging niet meer door het sentiment. Wij gaan mensen niet door de strot duwen wat ze echt niet willen', zegt Jansen. De consequentie was wel dat de projectleider terug naar de tekentafel moest. Dat leverde maanden vertraging op.

In Hengelo wilde de buurt graag waterstof

In elk van de 27 gemeenten die vooroplopen, zijn er dit soort struikelblokken, waardoor de projecten ernstig vertraagd zijn.

Claudio Bruggink, wethouder duurzaamheid (D66) in het Overijsselse Hengelo, merkt dat buurtbewoners bij de minste twijfel op de gasvrije rem trappen. Hengelo doet ook mee aan het Programma Aardgasvrije Wijken en kreeg €4,2 mln. Hiervan moeten 2250 woningen in de wijk de Nijverheid aardgasvrij worden.

Bruggink vindt dat de landelijke politiek een verkeerd beeld schetst van de mogelijkheden om woningen van het gas te krijgen. 'Op het moment dat er in de Tweede Kamer dingen worden gezegd als: "misschien is kernenergie of waterstof een goed idee", dan hebben wij daar direct aan de keukentafel last van. Want dat zijn technieken die nog lang niet zijn ontwikkeld, terwijl ik nu mijn wijk gasvrij moet maken.'

In Hengelo was de waterstofwens zo sterk dat de gemeente klimaatrekenmeester het Planbureau voor de Leefomgeving liet uitzoeken of dat een optie was voor de wijk. Het antwoord was simpelweg nee, maar toch blijven sommige bewoners erop terugkomen. Bruggink: 'Dan heb je dat getackeld, maar dan komt Den Haag met het idee waterstof te maken met hulp van windmolens op de Noordzee. Dan is de hele discussie terug.'

In Loppersum gaan zestig woningen van het aardgas af. In andere gemeenten waar projecten gaande zijn om huizen gasloos te maken zijn dat er meer, maar in Loppersum gaat het om vrijstaande woningen, waar veel aardgas te besparen valt. Foto: Bas Czerwinski voor het FD

'Verplichten is geen goed idee'

Ook in Loppersum is er een bewoner die op waterstof wil wachten. 'Dan kan hij lang wachten', zegt Jansen. Toch gelooft hij niet in mensen verplichten aardgasvrij te worden. 'Ze gooien dan de kont tegen de krib.'

Dat wijken zo lastig van het aardgas komen, is uiteindelijk te herleiden tot dit ene punt: draagvlak. Gasloos is geen verplichting, dus hangt alles af van het animo bij mensen.

Dat er door de Tweede Kamer zo kritisch wordt gekeken naar de proefprojecten waar na twee jaar nog geen aardgasvrije huizen zijn opgeleverd, helpt dan niet, zegt Bruggink. Volgens de wethouder geeft de landelijke politiek zich te weinig rekenschap van wat wél bereikt is.

'Het is een complexe opgave. Dan kun je het vooruitschuiven of er meer tijd insteken'
Rik Thijs, wethouder duurzaamheid Eindhoven

Gevolg is dat de boodschap: 'Nederland gaat van het aardgas af' verslapt, zeggen de gemeenten maandag in het FD. Daarnaast zijn de beloofde financiële regelingen en wetten nog niet op orde. Volgens de wethouders is de zwakke boodschap en twijfel die vanuit Den Haag klinkt een probleem en zorgt het voor stilstand van de lopende projecten.

Duiken of oplossen

Dat zegt ook de Eindhovense wethouder duurzaamheid Rik Thijs (GroenLinks). Eindhoven heeft €4,6 mln gekregen om 352 woningen aardgasvrij te maken. Als de overheid in 2050 alle huizen gasloos wil hebben zullen er belangrijke vragen beantwoord moeten worden, zoals wat de kosten zijn, oordeelt hij. Daar moet je nu mee beginnen.

Thijs is zover dat hij binnenkort het definitieve plan, aansluiting van de woningen op een warmtenet, gaat aanbieden aan de gemeenteraad. Als die instemt en de raden van commissarissen van de woningcorporaties stemmen in, dan kan Eindhoven echt beginnen.

'We hebben veel tijd geïnvesteerd om bewoners te helpen en duidelijk te maken dat aardgasvrij urgent is', zegt Thijs. En over de kritische houding van de landelijke politiek: 'Het is een complexe opgave. Dan kun je duiken en het vooruitschuiven of je steekt er meer *effort* en tijd in om het op te lossen.'

Henriëtte en John Wieringa (71 en 73, links) wonen in Loppersum en willen graag van het aardgas af. 'Fossiele energie is eindig', zeggen ze. Willy Jansen, projectleider energietransitie bij de gemeente (rechts) zoekt al twee jaar naar een oplossing voor de hele buurt. Foto: Bas Czerwinski voor het FD

Ook in Loppersum willen sommige mensen nog aardgas

In Loppersum moest Jansen na het biomassadebacle opnieuw beginnen. Uitkomst nu is dat de gemeente een megawarmtepomp wil bouwen, die met behulp van ingekochte groene stroom warmte gaat maken voor een warmtenet. Jansen: 'We hebben afgesproken met de bewoners dat zij een prijs betalen die 5% onder de aardgasprijs ligt. Daar valt niet aan te tornen.'

'Sommige bewoners vinden dat we best aardgas uit Rusland kunnen halen'

Willy Jansen, projectleider energietransitie Loppersum

Voor aanpassing van hun vrijstaande huizen, kostprijs zo'n €10.000, betalen de bewoners niets. Maar dat kan alleen maar vanwege de rijksbijdrage, zegt Jansen. 'Mensen die later alsnog meewillen, die moeten wel betalen. Maar ik denk dat nu 85% van de straat meedoet.'

Henriëtte en John Wieringa (71 en 73) zijn zo'n stel dat graag gasloos wil worden. Ze staan in de tuin te schoffelen als Jansen het FD door de wijk leidt. 'Fossiele brandstof is eindig', zeggen ze. Het koppel maakte diverse aardbevingen mee, waaronder de zwaarste in 2012. Henriëtte: 'Ik zag de open haard heen en weer trillen. Het houdt je gemotiveerd om fossielvrij te worden.'

Toch is draagvlak geen vanzelfsprekendheid in Loppersum. Jansen: 'Sommige bewoners vinden dat we best aardgas uit Rusland kunnen halen.' Iedereen heeft zo zijn wensen die je van tevoren niet kunt voorspellen, zegt hij, nogmaals wijzend op de 95-jarige mevrouw.

Daarom is het zo belangrijk dat Den Haag blijft herhalen dat we van het aardgas afgaan en waarom, namelijk omdat Nederland klimaatneutraal wil worden in 2050. Zonder die urgentie lukt het niet, aldus Jansen.